הכל חייבין פרק ראשון חגיגה ח.

מסורת הש"ס

אלמא קסבר חגיגת ארבעה עשר לאו דאורייתא. ואין להקשות דתניא כפ' אלו דברים בפסחים (דף ע. ופס) לא יצא יין מן הכשר לימד על חגיגת י"ד שנאכלת לשני ימים ולילה אחד כו' אלמא סבירא ליה דהוי דאורייתא ועוד אשכחן תנא דתים דאיכא נאכלת אלא ליום ולילה אחד משמע דאית ליה דאורייתא אכל פליג אחידך תנא [דאמר שני ימים ולילה] ויש לומר דסבר כתנא דמתני' פרק אלו דברים (פס דף פט:) דתנן אימתי מביאין עמו חגיגה בזמן שבא בחול בטהרה ובמועט בזמן שבא בשבת במרובה או בטומאה אין מביאין ל"כ משמע דלאו חובה דפעמים לא אתיא כדקאמר רב אשי התם בגמרא: **אמאי** דבר שבחובה הוא. אומר הר"ר אלחנן הוא הדין דהוה מצי להקשות עולה היא ואינה נאכלת ואין נותנין דמי מעשר רק בדבר הנאכל והכי מצינו בפיפרי פרשת עשר מעשר בכל אשר תאוה נפשך יכול בעבדים כו' יכול ליקח בהמה למשחה בנו וכו' הרי אתה דן כו' אי מה להלן עולה ושלמים אף כאן תלמוד לומר ואכלת ושמחת שמחה שיש בה אכילה יצאו עולות שאינן נאכלות ויש להקשות דאמר בפ"ק דחולין (דף כח. ופס) בשמעתתא דכמשפט אילטריך כמשפט בעולת העוף לומר שאינה באה אלא מן החולין מיפוק ליה דעולה היא ומיהו הא לא קושיא הוא דהתם[ה] נמי פריך[ו] ביום מכיום לזותו נפקא ומשני כדי נסבא והוא הדין דמצי למיפרך עולה היא ולישני הכי אבל הר"ר אלחנן מפרש דבתיב והקריבו דהוי תלוק שמע מינה דמוציא מכלל שאר עולות ולייתי ממעשר אע"ג דאינה נאכלת ומיהו תימה הויא דמגילה (דף ח.) דאמר אין בין נדרים ונדבות כו' שהקשה הר"ר יעקב מאורלינש"ם ליתמי נמי שבנדרים אינם באים אלא מן החולין דהוה ליה חובה ונדבות אף ממעשר[ט] והיה מתרץ הר"ר אלחנן דמיירי בעולה דבלאו הכי אינה באה[יא] מן החולין שאינה נאכלת כדפרישית:

אלמא קסבר[ז] חגיגת ארבעה עשר לאו דאורייתא אמר מר בית הלל אומרים מן המעשר אמאי דבר שבחובה הוא [ח]וכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין אמר עולא [ט]בטופל חזקיה אמר טופלין בהמה לבהמה ואין טופלין מעות למעות ורבי יוחנן אמר [י]טופלין מעות למעות ואין טופלין בהמה לבהמה תניא כוותיה דחזקיה תניא כוותיה דרבי יוחנן תניא כוותיה דרבי יוחנן [יא]מסת מלמד שאדם מביא חובתו מן החולין ומנין שאם רצה לערב מערב ת"ל [יב]כאשר יברכך ה' אלהיך תניא כוותיה דחזקיה מסת מלמד שאדם מביא חובתו מן החולין בית שמאי אומרים יום ראשון מן החולין מכאן ואילך מן המעשר ובית הלל אומרים [יג]אכילה ראשונה מן החולין מכאן ואילך מן המעשר ושאר כל ימות הפסח [יד]אדם יוצא ידי חובתו במעשר בהמה ביום טוב מ"ט לא אמר רב אשי [טו]דלמא אתי לעשורי ביו"ט [טז]ואי אפשר לעשר ביום טוב משום סקרתא מאי משמע דהאי מסת לישנא דחולין הוא דכתיב [יז]וישם המלך אחשורוש מס על הארץ: ישראל יוצאין ידי חובתן בנדרים ונדבות: ת"ר [יח]ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה מכאן אמרו חכמים [יט]ישראל יוצאין ידי חובתן בנדרים ונדבות ובמעשר בהמה והכהנים בחטאת ואשם ובבכור ובחזה ושוק יכול אף בעופות ובמנחות ת"ל ושמחת בחגך מי

אמר מר וכיון הכל אומרים אף מן המעשר. והלא דבר שבחובה הוא: **בטופל.** מתבר מעשר עם החולין ומביא ופליגי אמוראי כילד עוטפלין: **חזקיה אמר בהמה לבהמה.** אם יש לו אוכלין הרבה ואין להן סיפוק בבהמה אחת יביא אחת לחגיגה מן החולין והשאר מן המעשר ואע"פ שכולן הבאות ביום ראשון אם חגיגה עליהן כבר יצא ידי חובה בראשונה מן החולין: **ואין עוטפלין מעות למעות.** לקנות בהמה גדולה. ורבי יוחנן אמר איפכא. למר אתמחי ליה שפיר טפי יציאת ידי חובתו מן החולין כשמביא בהמה שלמה מן החולין ולמר אתמחי ליה שפיר טפי כשחולין מעורבין עם כל אכילותיו. ולקמן יליף לה מקראי דמותר להיות טופל: **מסת.** בשבועות כתיב ועשית חג שבועות לה' אלהיך מסת נדבת ידך. ולקמן מפרש מסת לשון חולין: **מערב.** אין לשון זה טופל אלא במעות שקנה בהן בהמה דשמי בהמות זו ניכרת לעצמה: **אשר יברכך.** מכל אשר יברכך: **יום ראשון.** שהוא לשם חגיגה יהו מן החולין ולית להו לב"ש עפילה בדבר שבחובה: **מכאן ואילך.** שאינו אלא שמחה דאילו בחגיגה כתיב ושמחתם לפני ה' יום אחד ותו לא אף מן המעשר: **אכילה ראשונה.** השתא סלקא דעתך בהמה לעצמה ויציאתה על שלחן ראשון: **מכאן ואילך.** אפילו בו ביום: **ושאר כל ימות הפסח.** שאינו אלא לשמחה אדם יוצא במעשר בהמה אם יש לו וכל שכן שקונה שלמים במעות מעשר שני: **ביו"ט מאי טעמא לא.** נפיק במעשר בהמה בשאר אכילות חוץ מן הראשונה כי היכי דשרו במעשר שני: **משום סקרפא.** שלובעו דתנן בבכורות (דף נח:) היולא בעשירי סוקרו בסוקרא ואומר הרי זה מעשר. והוא לבע אדום שלובעין בו תריסין: **ושמחת.** כל השמחות במשמע אלא בעי מיניה אלא שמחה ואמר מר[ו] אין שמחה אלא בבשר והאי בשר הוא: יצאו

טופלין בהמה לבהמה. בהמה ראשונה מן החולין ואינך למעשר אבל מעות למעות להצטרף מעות חולין ומעות מעשר לקנות בהמה (ג) דמשמע ליה דהוי דבר שבחובה ממעשר לא וכל אחד ואחד לפי שברתו מיהו יש ליתן טעם במילתא דתרוייהו דחזקיה אמר אין טופלין מעות שברתו ביכר כיון שאפשר לו ליטפל בשתי בהמות הכי עדיף דסבירא ליה לחזקיה התם חולק לחובתו לשתי בהמות הלכך במעות לא איטפל ור' יוחנן אומר טופלין למעות כיון דרגייה קרא טופלה דשרי על ברתו הכי הוא דבשתי בהמות לא הוי דסבירא ליה לר' יוחנן אין אדם חולק חובתו לשתי בהמות וכן מצינו בירושלמי אמר רבי אילא בשם רבי אמי איתפלגון חזקיה ורבי יוחנן חזקיה אמר אדם חולק חובתו לשתי בהמות וכו'.

מלמד שאדם מביא חובתו מן החולין. ובשילהי פרק המודה (מנחות דף פב.) מפקינן ליה מקרא אחרינא וגם בפרק דם החטאת (זבחים דף נח.) וי"ל דהכא איצטריך דסלקא דעתך אמינא כיון דכתיב אשר יברכך לטפלה דמעשר אימא כולי עמי לייתי מן המעשר:

ת"ל אשר יברכך. מיהו בירושלמי מפקינן ליה דכתיב מסת וכתיב לא תוכל שאתו (דברים יד) מה להלן מן המעשר כו' ר' אליעזר אומר נאמר כאן שמחה ונאמר להלן שמחה מה להלן מעשר אף כאן מעשר רבי עולא בר ישמעאל נאמר כאן מסת ונאמר להלן ותרב משמחת מה להלן אחת עיקר והשאר טפל אף כאן: ה"ג **ושאר** כל ימות הפסח אדם יוצא ידי חובתו במעשר בהמה. אבל יש פפרים שכתוב בהן גירסא אחרת ואין לשנות:

משום סקרתא. הקשה הר"ר אלחנן תיפוק ליה דאין מקדישין ביו"ט (ד) ודקתאמר בפרק בתרא דבילה (דף לו:) וי"ל דשאני הכא דקדושה ועומדת כיון דחייב מן התורה לקדשו כדאמרינן בפרק בתרא דבכורות (דף נח.) הלכך לא שייך ביה שום איסור והר"י תירץ דגביעה דנקט לפי שהוא איסור דאורייתא הלכך גזרו בה אבל מקדיש דלא הוי רק דרבנן לא גזור וכן משמע התם (בילה דף לו:) גבי אין רוכבין על גבי בהמה ומוקי לה משום תחומין ליתא קסבר תחומין דאורייתא אלא גזרה שמא יתחוך זמורה משמע דמשום איסור דרבנן לא גזרו ורבי אלחנן היה רוצה לתרץ דלהקדים לא קאמר דהא אמרינן בפרק שואל (שבת דף קמח:) מקדיש אדם חגיגתו ביו"ט ופסחו בשבת א"כ הכא נמי כיון דעפיק בה ידי שלמי שמחה מצי להקדים אך אין הר"י מודה לו כיון דלא אתי עיקר משום שלמי שמחה דאם לא כן בדין דגדרים ונדבות נמי ליקדשן כיון דנפיק משום שמחה ומכל הני שיעוי לא יתכן בבכורות אלא דמי להגבהת תרומות ומעשרות דאסור משום מקדישין ועומדין יתכן התם והכא **וישם** המלך אחשורוש מס. אבל יהיו לך למס ועבדון (דברים כ) וכן ויהי למס עובד (בראשית מט) לא מייתי דהני לאו מעות משתמעינן (ו) אלא לשון עבדות בעלמא: **ושמחת** בחגך לרבות מיני שמחות לשמחה. גבי חג הסוכות כתיב ודרשינן ליה מדהדר כתביה הכא כיון דכתבי' גבי עצרת ופסח יליפינן מיניה בהיקש וכן מצא רבי אלחנן בפיפרי דמעצרת הוא דדרשינן לה דכתיב חכרת כי עבד היית בארץ מצרים לימד כל שנוהג בעצרת נוהג בפסח ותג אי אינו כל שנוהג בפסח ותג נוהג בעצרת תלמוד לומר אלה אלה נוהגין בעצרת כו':

מי

עין משפט נר מצוה

מג א מיי' פ"ו מהלכות קרבן פסח הלכה יג ופ"ג מהלכות חגיגה הלכה י:

מד ב ג ד ה מיי' פ"ג מהל' חגיגה הל' ח:

מה ו ז מיי' שם הל' ט וספ"ג מהל' שבת הל' יד:

מו ח מיי' פ"ב מהל' חגיגה הלכה י:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אמאי יכו' הא לאו קושיא הוא דהתם שמי פרק ידו הימנית מדרבה בר חנה נפקא ומשני כדי נסבא והוא הדין דמצי למימר מן החולין שולה היא ולשני הכי אבל הר"ר אלחנן מפרש דסד"א מדכתיב והקריבו דהוי: (ב) בא"ר אינה באה אלא מן החולין כיון שאינה נאכלת כדפרי': (ג) ד"ה טופלין יכו' משמע ליה לחזקיה דהוי דבר שבחובה ממעשר לא ור' יוחנן משמע ליה שיהא חולין מערב עם כל אכילותיו וכל אחד ואחד לפי שברתו וכו' דחזקיה דאמר אין טופלין מעות למעות שברתו ביכר דכיון וכו' דסבירא ליה לחזקיה אדם חולק חובתו וכו' ור' יוחנן אומר טופלין מעות דכיון דרגיה לשון מעות דכתיב דרגייה: (ד) ד"ה משום סקרתא דאין מקדישין ביום טוב בדתנן גפ' בתרא: (ה) בא"ר ולא נקט מקדישין דהתם לא שייך נזירה אלא שינוייא קמא דקדושה ועומדת יתקן התם: (ו) ד"ה ויפס וכו' משמעינן מיניה אלא:

רבינו חננאל (המשך)

מעות על מעות החגיגה. הגיא כוותיה דחזקיה מסת מלמד שאדם מביא מן החולין בש"א יום ראשון מן המעשר ובה"א אכילה ראשונה מן החולין מיכן ואילך מן המעשר. פי' אכילה ראשונה בהמה ראשונה שאתה אוכל בחג לא ההא אלא מן החולין ושאר כל ימות הפסח אדם יוצא י"ח במעשר בהמה. אבל ביו"ט לא דלמא אתי לעשורי ואי אפשר לעשר ביו"ט משום סיקרא שסוקר על הבהמה שנמצא כצובע ביו"ט. ומסת מנא לן דלישנא דחולין הוא דאמרינן מסת מלשון מס כדכתיב וישם המלך אחשורוש מס על הארץ: **מתני'** ישראל יוצאין י"ח בנדרים ונדבות כו'. ת"ר ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה מיכן אמרו ישראל יוצאין י"ח בנדרים ונדבות ובמעשר בהמה. והכהנים בחטאת ואשם ובבכור ובחזה ובשוק יכול אף בבמנחות ובעופות תלמוד לומר ושמחת בחגך.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com